

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ • ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Χρηματοοικονομική Παιδεία Γ΄ Γυμνασίου
Τετράδιο Εργασιών

**ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ**

Χρηματοοικονομική Παιδεία Γ΄ Γυμνασίου – Τετράδιο Εργασιών

- Συγγραφική Ομάδα:** Μαρίνα Ανδρέου, Καθηγήτρια Οικονομικών
Έλενα Δημητρίου, Καθηγήτρια Οικονομικών
*Ευχαριστίες στην πρώην καθηγήτρια Οικονομικών
κα Ελένη Σωτηρίου*
- Επιστημονικοί
συνεργάτες:** Δρ Ανδρέας Μιλιδώνης, Καθηγητής Χρηματοοικονομικής,
Πανεπιστημίου Κύπρου
Δρ Παναγιώτης Ανδρέου, Αναπληρωτής Καθηγητής
Χρηματοοικονομικής, Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου
- Εποπτεία:** Ζιαννέτ Καλακουτή Χατζηιωσήφ,
Επιθεωρήτρια Οικονομικών Μαθημάτων
- Γλωσσική
επιμέλεια:** Βέρα Ιωάννου,
Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων
- Σχεδιασμός
εξωφύλλου:** Θεόδωρος Κακουλλής,
Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων
- Συντονισμός
έκδοσης:** Πέτρος Γεωργιάδης,
Συντονιστής Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Α΄ Έκδοση 2024

Εκτύπωση:

ISBN: 978-9963-54-374-9

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Σημείωση: Η μορφοποίηση και ηλεκτρονική σελίδωση του βιβλίου, έγινε με τη χρήση της ιστοσελίδας www.canva.com

Στο εξώφυλλο χρησιμοποιήθηκε ανακυκλωμένο χαρτί σε ποσοστό τουλάχιστον 50%, προερχόμενο από διαχείριση απορριμμάτων χαρτιού. Το υπόλοιπο ποσοστό προέρχεται από υπεύθυνη διαχείριση δασών.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η έκδοση του διδακτικού εγχειριδίου αποτελεί προσπάθεια του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας για την προώθηση της χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης, σε μαθητές και μαθήτριες της Γ΄ τάξης του Γυμνασίου. Το περιεχόμενο του εγχειριδίου προσεγγίζει τη μάθηση μέσω της πρακτικής εφαρμογής και της εμπλοκής των μαθητών και μαθητριών σε δραστηριότητες, με στόχο την ενεργό μάθηση σε βασικές χρηματοοικονομικές γνώσεις.

Η μέθοδος που έχει επιλεγεί για την εισαγωγή χρηματοοικονομικής παιδείας στη Μέση Εκπαίδευση, στο παρόν στάδιο, αφορά σε παρεμβατικό πρόγραμμα εκπαίδευσης έξι διδακτικών περιόδων.

Στόχος του προγράμματος είναι η ενδυνάμωση των νέων με χρηματοοικονομικές δεξιότητες με σκοπό να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τα προσωπικά ή οικογενειακά τους χρηματοοικονομικά, για να είναι σε θέση να βελτιώσουν τη χρηματοοικονομική τους ευημερία.

Για την αποτελεσματική υλοποίηση του προγράμματος επιλέγηκαν τρεις σημαντικές ενότητες που καλύπτουν βασικές χρηματοοικονομικές γνώσεις και δεξιότητες για μαθητές και μαθήτριες. Οι ενότητες περιλαμβάνουν θέματα προσωπικού προϋπολογισμού, αποταμίευσης και δανεισμού.

Διεθνείς και εθνικές μελέτες έχουν υποδείξει ότι, η επαρκής γνώση χρηματοοικονομικών εννοιών, όσο και η ικανότητα αξιοποίησής τους, αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο στη λήψη ορθών χρηματοοικονομικών αποφάσεων. Ευελπιστώ ότι η εκπαίδευση σε βασικές χρηματοοικονομικές έννοιες θα συμβάλει σημαντικά στην κατανόηση της χρηματοοικονομικής πραγματικότητας και θα βοηθήσει τους μαθητές και μαθήτριες να αναπτύξουν από νεαρή ηλικία την κατάλληλη στάση χρηματοοικονομικής συμπεριφοράς και κουλτούρας.

Ευχαριστίες απευθύνω προς τη συγγραφική ομάδα, τους ακαδημαϊκούς Δρα Ανδρέα Μιλιδώνη και Δρα Παναγιώτη Ανδρέου και την Επιθεωρήτρια Οικονομικών μαθημάτων κυρία Ζιαννέτ Χατζηιωσήφ για την επιμέλεια έκδοσης του εγχειριδίου.

Ειρήνη Ροδοσθένους
Αν. Διευθύντρια Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ενότητα	Τίτλος	Σελίδα
1	Προσωπικός Προϋπολογισμός	7
2	Αποταμίευση	13
3	Δανεισμός	19
	Βιβλιογραφία	28

Ελένη, τα χρήματα είναι όπως το αυτοκίνητο.

Τι εννοείς;;;

Να, όπως το αυτοκίνητο μας μεταφέρει από το ένα σημείο στο άλλο έτσι και τα χρήματα μάς μεταφέρουν από μια κατάσταση σε μία άλλη. Δηλαδή από μια κατάσταση που δεν έχεις, για παράδειγμα, σακάκι σε μεταφέρουν σε μια κατάσταση που έχεις σακάκι.

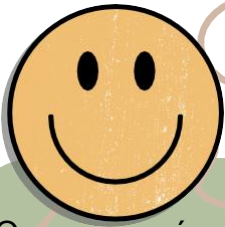
Ωραία παρομοίωση. Αλλά τι θέλεις να μου πεις;

Απλά σκεφτόμουν, για να οδηγήσουμε αυτοκίνητο χρειαζόμαστε μαθήματα οδήγησης, για να διαχειριζόμαστε ορθά τα χρήματά μας δεν θα έπρεπε να παρακολουθήσουμε κάποια μαθήματα;

Έχεις δίκαιο γιατί και η οδήγηση χωρίς δίπλωμα οδήγησης και η διαχείριση χρημάτων χωρίς τις βασικές χρηματοοικονομικές γνώσεις, μπορούν να σε οδηγήσουν σε πολύ άσχημες καταστάσεις....

Αντιθέτως, ευσυνείδητη χρήση τόσο του χρήματος αλλά και του αυτοκινήτου, μπορούν να μας οδηγήσουν στη χρηματοοικονομική μας ευημερία και στον προορισμό μας με χαμόγελο και ασφάλεια!

Τι είναι πλούτος!

Ο οικονομικός πλούτος μπορεί να κάνει τη ζωή μας ευκολότερη. Η δυνατότητα κάλυψης βασικών αναγκών χωρίς ανησυχία προσφέρει ασφάλεια. Η δυνατότητα εκπαίδευσης, η πρόσβαση σε ποιοτική υγειονομική περίθαλψη και ο εμπλουτισμός της ζωής με δραστηριότητες αναψυχής και ταξίδια προσφέρουν ποιότητα.

Ωστόσο, ο οικονομικός πλούτος δεν λύνει προβλήματα. Η αληθινή ευτυχία και ολοκλήρωση του ατόμου προέρχεται από βαθύτερες πηγές, όπως οι σχέσεις, η προσωπική ανάπτυξη και η εσωτερική γαλήνη. **Ο πραγματικός πλούτος της ζωής μας καθορίζεται από την ικανότητά μας να κάνουμε συνειδητές επιλογές, να αναγνωρίζουμε την αξία του αρκετού, να απολαμβάνουμε τη ζωή, να κοιτάμε προς τα μέσα και να εκτιμούμε τις εμπειρίες μας.**

2 Μύθοι και 2 Αλήθειες

«Η αναμενόμενη διάρκεια ζωής μετά τα 65 είναι 15 χρόνια.»

«Η αναμενόμενη διάρκεια ζωής μετά τα 65 είναι 20 χρόνια.»

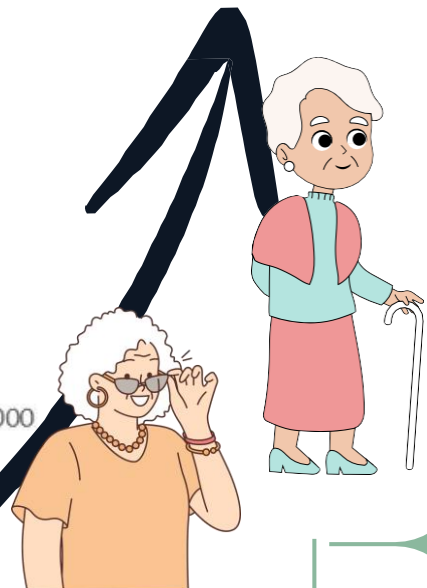
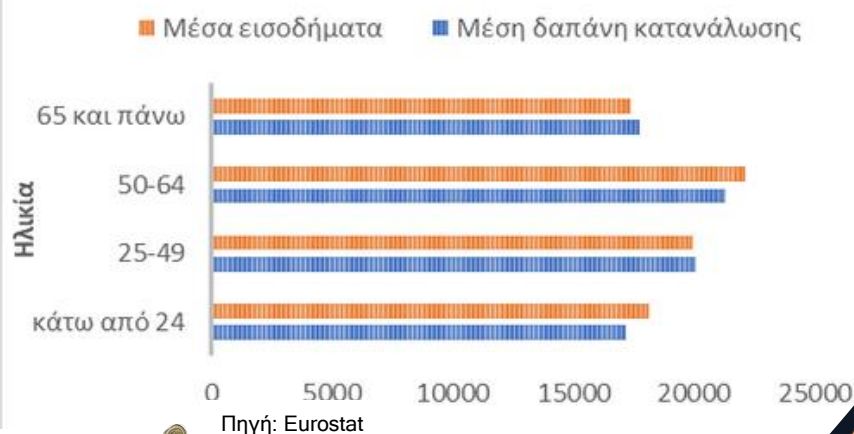
«Το ταμείο κοινωνικών ασφαλίσεων θα μου εξασφαλίσει ικανοποιητική σύνταξη.»

Σίγουρα το ταμείο κοινωνικών ασφαλίσεων θα μου πληρώνει σύνταξη*, αλλά το ποσό αυτής της σύνταξης μόλις που θα καλύπτει τις βασικές μου ανάγκες, γι' αυτό χρειαζόμαστε αποταμίευση.

*(νοουμένου ότι γίνονταν εισφορές κατά την εργοδότηση)

ΚΥΠΡΟΣ 2020

Ενότητα 1

Προσωπικός προϋπολογισμός

Ανάγκες

Επιθυμίες

Ιεράρχηση

Προσωπικός
προϋπολογισμός

Ως άνθρωποι έχουμε απεριόριστες ανάγκες και επιθυμίες και εργαζόμαστε ώστε να αποκτήσουμε τα αγαθά και τις υπηρεσίες για την ικανοποίησή τους.

➤ **Ανάγκες** είναι όλα όσα χρειαζόμαστε για να ζήσουμε με αξιοπρέπεια και να εξελιχθούμε.

➤ **Επιθυμίες** είναι όσα θα θέλαμε να είχαμε αλλά δεν μας είναι απολύτως απαραίτητα για να επιβιώσουμε. Ο διαχωρισμός των δύο εννοιών θα μας βοηθήσει στην καλύτερη και πιο συνετή χρήση των χρημάτων μας. Οι ανάγκες πρέπει να ιεραρχούνται.

➤ **Ιεράρχηση** είναι η ικανοποίηση των αναγκών ανάλογα με την αναγκαιότητά τους. Κάθε άνθρωπος έχει διαφορετικές ανάγκες.

➤ Για να μπορούμε να ικανοποιήσουμε όσο το δυνατόν περισσότερες ανάγκες μας είναι χρήσιμη η ετοιμασία **προσωπικού προϋπολογισμού**. Η ετοιμασία μηνιαίου προσωπικού προϋπολογισμού είναι σημαντική διαδικασία. Καταγράφοντας τα έσοδα και έξοδα σε μηνιαία βάση μπορείς να έχεις καλύτερη διαχείριση των οικονομικών σου. Τα έσοδα και τα έξοδα μπορεί να είναι σταθερά και κυμαινόμενα (μεταβλητά).

ΓΝΩΡΙΖΑΤΕ ΟΤΙ ...

Όλα τα προϊόντα και οι υπηρεσίες για να παραχθούν κοστίζουν. Υπάρχουν τα αγαθά, όπως τα τρόφιμα, τα έπιπλα, οι υπηρεσίες του οδοντίατρου κ.λπ., για τα οποία πληρώνεις όταν τα αγοράζεις. Υπάρχουν και τα δημόσια αγαθά, που παρέχονται από το κράτος, όπως το δημόσιο σχολείο, το δημόσιο νοσοκομείο, οι υπηρεσίες της πυροσβεστικής, κ.λπ. για τα οποία τα νοικοκυριά πληρώνουν μέσα από φόρους.

1^η Δραστηριότητα

1

Σκέψου ότι έχεις €200 για να ξοδέψεις. Τι θα αγοράζεις;

2

Η Άννα ετοιμάζοντας τη λίστα με τις ανάγκες και τις επιθυμίες της έχει κάνει δύο λάθη. Να εντοπίσετε και να υπογραμμίσετε τα λάθη στις πιο κάτω λίστες:

Ανάγκες:

- χειμερινές μπότες
- επώνυμα παπούτσια
- σακάκι
- καθημερινό σνακ για το σχολείο

Επιθυμίες:

- πιο πρόσφατο μοντέλο κινητού
- ραντεβού στον οδοντίατρο
- μπλουζάκι από το αγαπημένο μου συγκρότημα

3

Γνωρίζοντας τώρα τη διαφορά μεταξύ αναγκών και επιθυμιών, συμπλήρωσε τον πιο κάτω πίνακα με τις ανάγκες και τις επιθυμίες σου.

Ανάγκες

Επιθυμίες

4

Αν έπρεπε να επιλέξεις από τη λίστα των αναγκών σου, ποιες ανάγκες θα έβαζες σε προτεραιότητα;

Δώσε έναν λόγο για την απάντησή σου.

2^η Δραστηριότητα

1

Ο κύριος Πέτρος σκοπεύει τον Δεκέμβριο να επισκεφτεί την αδελφή του που διαμένει μόνιμα στην Ισπανία. Για να το πετύχει αυτό πρέπει να κάνει κάποιες εξοικονομήσεις για τους επόμενους πέντε μήνες. Πιο κάτω είναι μια λίστα με τα έξοδα που αναμένει να έχει ο κύριος Πέτρος το επόμενο διάστημα.

Να σημειώσετε ✓ στα έξοδα που πιστεύετε ότι θα μπορούσε να αποφύγει ο κ. Πέτρος για να πετύχει τον σκοπό του.

- Νέο κινητό τηλέφωνο
- Ραντεβού στον οφθαλμίατρο
- Μηνιαία έξοδος για φαγητό με φίλους
- Μηνιαίο ενοίκιο
- Συνδρομή στο γυμναστήριο
- Εισιτήρια για αγώνες ποδοσφαίρου
- Καινούργια παπούτσια για τη δουλειά
- Καθημερινό πρωινό στην καφετέρια

2

Η Μάρθα μένει με τη δεκατριάχρονη κόρη της Ντίνα. Η Ντίνα χρειάζεται καινούργιο ηλεκτρονικό υπολογιστή. Πιο κάτω είναι η λίστα με τα μηνιαία τους έξοδα.

Να βοηθήσετε τη Ντίνα βάζοντας ✓ στα οικογενειακά έξοδα που θα μπορούσαν να αποφευχθούν για να αποκτήσει τον ηλεκτρονικό υπολογιστή που χρειάζεται για τις εργασίες του σχολείου της.

- Έξοδα διατροφής
- Μηνιαίο ενοίκιο
- Επώνυμα παπούτσια για τη Ντίνα
- Εισιτήρια για συναυλία
- Επώνυμη τσάντα για τη Μάρθα
- Συνδρομή στο γυμναστήριο για τη Μάρθα
- Μαθήματα ζωγραφικής για τη Ντίνα
- Μαθήματα γαλλικής γλώσσας για τη Ντίνα
- Ασύρματα ακουστικά για τη Ντίνα

Καταγράψτε τα έσοδα και τα έξοδά σας για τον επόμενο μήνα.

Έσοδα:

Έξοδα:

3

Ο Γιώργος είναι φοιτητής νοσηλευτικής και δύο απογεύματα κάθε εβδομάδα βοηθάει τον πατέρα του στο κατάστημα ρούχων που έχει. Ως ανταμοιβή ο πατέρας του του δίνει €50 για κάθε απόγευμα που εργάζεται. Ο Γιώργος πηγαίνει στο κατάστημα του πατέρα του όταν δεν έχει απογευματινά μαθήματα στη Σχολή του, δηλαδή κάθε Τρίτη και Πέμπτη. Πρόσθετα, κάθε Σάββατο εργάζεται ως συνοδός σε εκδρομές και πεζοπορίες και αμείβεται με €200 κάθε φορά. Στις 19 Απριλίου έχει τα γενέθλιά του και ο παππούς Γιώργος του έδωσε δώρο €150.

Πιο κάτω δίνεται το ημερολόγιο του μήνα Απριλίου. Να υπολογίσετε τα εισοδήματα του Γιώργου για τον Απρίλιο.

2025 **APRIL**

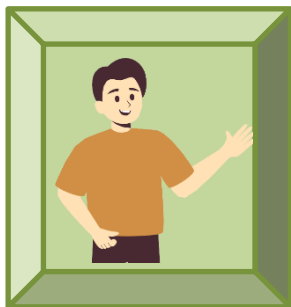
Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

4

Ο Άλεξ και η Σάρα έχουν ετοιμάσει μία λίστα με τα μηνιαία οικογενειακά τους έξοδα. Να γράψετε **Σ** δίπλα από τα σταθερά έξοδα και **Μ** δίπλα από τα μεταβλητά έξοδα.

Μηνιαία Έξοδα	
Δόση στεγαστικού δανείου	Λογαριασμοί νερού και ηλεκτρισμού
Δόση δανείου αυτοκινήτου	Έξοδα αυτοκινήτου
Ασφάλιστρα	Προσωπικά έξοδα του Άλεξ
Τρόφιμα	Προσωπικά έξοδα της Σάρας
Ρούχα/Παπούτσια	Έξοδα ψυχαγωγίας (σινεμά, βιβλία, κ.λπ.)
Μεταφορικά	Συνδρομή γυμναστηρίου
Τηλεπικοινωνίες	Χαρτζιλίκι παιδιών

5

Ο Στυλιανός είναι φοιτητής ξενοδοχειακής σχολής και εργάζεται από τον Ιούνιο μέχρι τον Αύγουστο στο ξενοδοχείο «Δροσιά» στο Τρόοδος. Για το διάστημα που εργάζεται στο ξενοδοχείο νοικιάζει σε διπλανό χωριό, ένα δωμάτιο για να μένει. Ο μηνιαίος μισθός του Στυλιανού είναι €850 καθαρά ενώ για τους μήνες Ιούνιο και Αύγουστο θα πάρει επιπλέον €100 και €80, αντίστοιχα, για υπερωρίες. Για το δωμάτιο που νοικιάζει ο Στυλιανός πληρώνει €180 τον μήνα, για νερό και ηλεκτρισμό €80 και για το τηλέφωνο €40 κάθε μήνα. Ξοδεύει περίπου €300 κάθε μήνα για φαγητό. Δεν έχει καθόλου έξοδα μετακίνησης καθώς χρησιμοποιεί το ποδήλατό του για να πηγαиноέρχεται στο ξενοδοχείο. Ξοδεύει επίσης, μηνιαία, €60 για προσωπικά έξοδα και €80 για ψυχαγωγία.

Να συντάξετε τον προϋπολογισμό του Στυλιανού για τον μήνα Ιούνιο.

Προϋπολογισμός Στυλιανού για τον μήνα Ιούνιο			
Έσοδα	€	Έξοδα	€
Σύνολο Εσόδων		Σύνολο Εξόδων	
Υπόλοιπο =			

Ο Στυλιανός θα ήθελε τον Ιανουάριο να αρχίσει μαθήματα κιθάρας και το κόστος για το πρώτο έτος είναι €400.

Να υπολογίσετε αν ο Στυλιανός μπορεί να εξασφαλίσει τα δίδακτρα της κιθάρας για τον πρώτο χρόνο, αν εργάζεται κατά τη διάρκεια των τριών μηνών του καλοκαιριού (Ιούνιο, Ιούλιο και Αύγουστο).

Ενότητα 2

Αποταμίευση

Αποταμίευση

Τράπεζα

Τόκος

Ανατοκισμός

ΓΝΩΡΙΖΑΤΕ ΟΤΙ...

Όσο πιο νωρίς αρχίζει κάποιος να αποταμιεύει* τόσο το καλύτερο. Για να έχει ένα επαρκές εισόδημα μετά την ηλικία των 65, αν εργοδοτείται στον ιδιωτικό τομέα στην Κύπρο, χρειάζεται να αποταμιεύει, μηνιαία, το 1/6 του ακαθάριστου εισοδήματός του από την ηλικία των 25 μέχρι την ηλικία των 65. Η ιδανική ηλικία αποταμίευσης είναι η ηλικία στην οποία το άτομο αρχίζει να έχει το δικό του εισόδημα (δηλαδή, όταν μπαίνει στην αγορά εργασίας), αφού εκεί ξαφνικά έχει περισσότερα χρήματα από πριν και είναι μια καλή ευκαιρία για αποταμίευση, πριν το άτομο συνηθίσει να ξοδεύει αυτό το ποσό.

Αν η αποταμίευση δεν ξεκινήσει στην ηλικία των 25 χρονών, τότε θα χρειαστεί να αποταμιεύει μεγαλύτερο ποσοστό του εισοδήματός σε μεγαλύτερη ηλικία, για να πετύχει συνταξιοδοτική επάρκεια. Για παράδειγμα στην ηλικία των 40, αντί 1/6 του μηνιαίου εισοδήματός θα χρειαστεί να αποταμιεύει περίπου 1/4.

*Αποταμίευση θεωρείται και η αγορά περιουσιακών στοιχείων (π.χ. κατοικία) τα οποία μπορούν να ρευστοποιηθούν (δηλαδή, να μετατραπούν σε χρήμα) μετά τη συνταξιοδότηση.

➤ Η **αποταμίευση** είναι το μέρος του εισοδήματος που δεν καταναλώνεται. Λόγω του ότι η αποταμίευση απαιτεί πειθαρχία και συστηματικότητα πρέπει να προηγείται της κατανάλωσης.

Έστω και μια μικρή αποταμίευση σε περίοδο οικονομικής στενότητας έχει σημαντική αξία σε βάθος χρόνου. Αυτό βοηθά στην πραγματοποίηση μελλοντικών στόχων και στην κάλυψη αναγκών διαβίωσης μετά τη συνταξιοδότηση.

Η αποταμίευση σε τραπεζικά ιδρύματα εκτός από ασφάλεια έναντι των κλοπών, μας δίνει τη δυνατότητα να αυξήσουμε τα χρήματά μας.

➤ Η **τράπεζα** μαζεύει χρήματα από καταθέτες δίνοντάς τους ως αντάλλαγμα ένα ποσοστό επί των καταθέσεών τους (**τόκος**) και μετά τα δανείζει σε άλλα άτομα με υψηλότερο επιτόκιο. Όταν τα χρήματα αποταμιεύονται στην τράπεζα πάνω από έναν χρόνο, τότε το επιτόκιο που κερδίζεται τη μια χρονιά ξανατοκίζεται και αυτό λέγεται **ανατοκισμός**.

Αποταμίευση

Ξεκίνα την αποταμίευση σήμερα!!!!

Μια κατάθεση €1.000 στην τράπεζα με επιτόκιο 3% σε έναν χρόνο θα σου δώσει τόκο €30. Δηλαδή θα έχεις συνολικά €1.030.

Και τι γίνεται τα επόμενα χρόνια;

Τον δεύτερο χρόνο η κατάθεση €1.030 θα δώσει τόκο €30,90. Δηλαδή θα έχεις συνολικά τον δεύτερο χρόνο €1.060,90.

Τα €0,90 είναι το αποτέλεσμα του **ανατοκισμού**, δηλαδή είναι οι τόκοι των τόκων του πρώτου χρόνου. Αυτό σε βάθος χρόνου έχει μεγάλη αξία.

Τα επόμενα 10 χρόνια η κατάθεση των €1.000 θα αυξάνεται όπως φαίνεται στον πίνακα πιο κάτω:

Βάλε έναν στόχο και άρχισε να αποταμιεύεις!

€50 σε ένα μήνα!!!

€3	€1	€2	€4	€1	€1	€2
€1	€1	€1	€1	€1	€2	€2
€1	€1	€2	€4	€2	€3	€1
€4	€1	€1	€1	€1	€1	€1
€2	€1					

Έτος	Συνολικό ποσό μετά τον ανατοκισμό
1	€1.030,00
2	€1.060,90
3	€1.092,73
4	€1.125,51
5	€1.159,27
6	€1.194,05
7	€1.229,87
8	€1.266,77
9	€1.304,77
10	€1.343,92

Σύμφωνα με τον φυσικό Άλμπερτ Αϊστάιν:
«Ο ανατοκισμός είναι το όγδοο θαύμα του κόσμου. Όποιος τον κατανοεί κερδίζει. Όποιος δεν τον κατανοεί τον πληρώνει».

«Σε 6,51% ανήλθε το ποσοστό αποταμιεύσεων των κυπριακών νοικοκυριών το 2022, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Eurostat. Το ποσοστό διαμορφώθηκε κάτω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ανήλθε στο 12,7% του διαθέσιμου εισοδήματος.»

Πηγή:

<https://www.stockwatch.com.cy/el/article/oikonomia/noikokyria-mikro-pososto-apotamieysis-stin-kypro> 22/11/23

3^η Δραστηριότητα

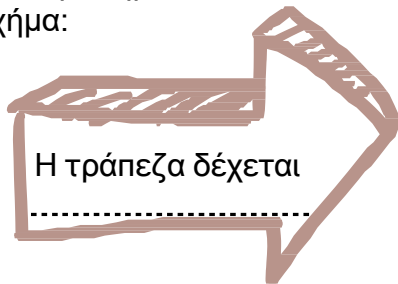
Όνοματεπώνυμο:.....

Τάξη:

Σχολείο:.....

1

Να συμπληρώσετε το πιο κάτω σχήμα:

Ο παππούς Γιώργος πιστεύει ότι ο καλύτερος τρόπος να φυλάξει τα χρήματά του είναι κάτω από το στρώμα του.
«Δεν εμπιστεύομαι σε κανένα τα χρήματά μου» λέει.
Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τον παππού Γιώργο και γιατί;

Αν η τράπεζα αγοράζει και πωλεί χρήματα, ποιο είναι το όφελός της από αυτή τη δραστηριότητα;

2

Να σχολιάσετε την εικόνα.

Να εξηγήσετε πώς η τράπεζα συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη.

Πηγή: <https://www.philenews.com/kipros/media/article/1405472/kalimera-apo-ton-pin-159/t>

4^η Δραστηριότητα

Είναι σημαντικό εμείς ως καταναλωτές να συγκρίνουμε το κόστος των υπηρεσιών που προσφέρουν οι τράπεζες. Για παράδειγμα:

1. Την αξιοπιστία της κάθε τράπεζας (υπάρχουν τοπικοί και διεθνείς δείκτες αξιοπιστίας).
2. Τις ρήτρες (πέναλτι) που μπορεί να υπάρχουν σε καταθετικά προϊόντα σε περίπτωση που θα θέλαμε να μετακινήσουμε καταθέσεις από μια τράπεζα σε άλλη.
3. Την προσφορά ψηφιακών προϊόντων.
4. Τα τέλη που χρεώνουν για συναλλαγές.

1

Η Κάλια κατάθεσε στην τράπεζα €500 την 1 Ιανουαρίου 2024.

α) Να υπολογίσετε πόσα χρήματα θα έχει στον λογαριασμό της σε ένα έτος, αν το ετήσιο καταθετικό επιτόκιο είναι 3%.

β) Να υπολογίσετε πόσα χρήματα θα έχει στον λογαριασμό της η Κάλια σε δύο χρόνια, αν δεν έχει καταθέσει άλλο ποσό κατά τη διάρκεια του 2025 και το ετήσιο καταθετικό επιτόκιο εξακολουθεί να είναι 3%.

2

Ο Αντώνης μάζεψε την περασμένη χρονιά από δώρα γενεθλίων, Πάσχα και Χριστουγέννων, €1.200. Θέλει να τα καταθέσει σε τραπεζικό λογαριασμό με καταθετικό επιτόκιο 8%. Ωστόσο έχει ένα δίλημμα:

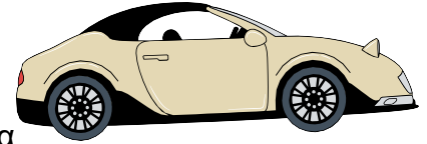
- A. να αποσύρει κάθε χρόνο τα χρήματα από τους τόκους
- B. να αφήνει τα χρήματα από τους τόκους στον λογαριασμό του.

Ο Αντώνης θα αποσύρει τα χρήματά του από την τράπεζα σε τρία χρόνια. Να υπολογίσετε ποιο θα είναι το παραπάνω όφελος για τον Αντώνη επιλέγοντας το B.

Επιλογή A		Επιλογή B	
ΕΤΟΣ		ΕΤΟΣ	
1	$€1.200 \times 8\% = €96$	1	
2	$€1.200 \times 8\% = €96$	2	
3	$€1.200 \times 8\% = €96$	3	
Συνολικό όφελος €288			

3

Η Ελπίδα από 18 χρονών αποταμιεύει **κάθε χρόνο €2.000** στον τραπεζικό λογαριασμό της. Το ετήσιο καταθετικό επιτόκιο ήταν σταθερό για όλα τα χρόνια 4%. Μετά από έξι χρόνια η Ελπίδα θέλει να αγοράσει το πρώτο της αυτοκίνητο.

Με τη βοήθεια του πιο κάτω πίνακα να υπολογίσετε:

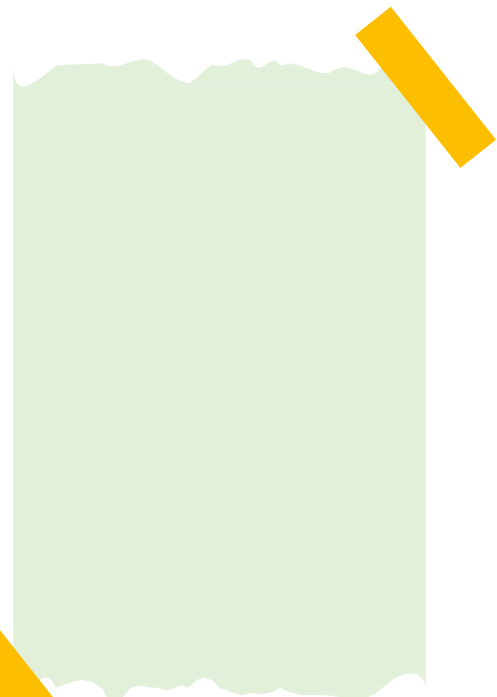
- α) το συνολικό ποσό των καταθέσεων της Ελπίδας για τα έξι χρόνια.
- β) το συνολικό ποσό των τόκων που θα πάρει η Ελπίδα για τα έξι χρόνια καταθέσεων.
- γ) το συνολικό ποσό που θα έχει η Ελπίδα στον τραπεζικό λογαριασμό της στο τέλος του έκτου έτους.

Έτος	Αρχικό Ποσό Έτους (€)	Κατάθεση (€)	Τόκος (€)	Συνολικό ποσό τέλος του έτους (€)
1	0	2.000	$2.000 \times 4\% = 80$	2.080
2	2.080	2.000	$(2.080+2.000) \times 4\% = 163,20$	$4.080 + 163,20 = 4.243,20$
3	4.243,20	2.000	$(4.243,20+2.000) \times 4\% = 249,72$	$6.243,20 + 249,72 = 6.492,92$
4	6.492,92	2.000	$(6.492,92+2.000) \times 4\% = 339,72$	$8.492,92 + 339,72 = 8.832,64$
5	8.832,64	2.000	$(8.832,64+2.000) \times 4\% = 433,31$	$10.832,64+433,31=11.265,95$
6	11.265,95	2.000	$(11.265,95+2.000) \times 4\% = 530,64$
		

4

Ο Ντάνιελ έχει εβδομαδιαίο χαρτζιλίκι από τον παππού του €50. Τον Ιανουάριο θέλει να παρακολουθήσει διαδικτυακά μαθήματα ιταλικής γλώσσας διάρκειας 12 μηνών. Η μηνιαία συνδρομή είναι €15 και η ετήσια €160. Δεν θέλει να επιβαρύνει κανένα με το κόστος των μαθημάτων και σκέφτεται να εξοικονομήσει τα χρήματα από το χαρτζιλίκι του.

- α) Να υπολογίσετε πόσα χρήματα λιγότερα θα πληρώσει ο Ντάνιελ αν επιλέξει την ετήσια συνδρομή.
- β) Αν ο Ντάνιελ μπορεί να εξοικονομήσει από το μηνιαίο χαρτζιλίκι του €16, να υπολογίσετε πόσους μήνες θα χρειαστεί για να εξασφαλίσει το ποσό της ετήσιας συνδρομής.

5

Ο Πέτρος και ο Παύλος είναι δίδυμα αδέρφια και επιθυμούν σε 10 χρόνια, να κάνουν ένα ταξίδι στη μακρινή Αυστραλία. Υπολογίζοντας όλα τα έξοδα μεταφοράς, διαμονής, κ.λπ. αναμένουν ότι θα χρειαστούν τουλάχιστον €5.500 ο καθένας γι' αυτό το ταξίδι.

Πιο κάτω δίνεται το αποταμιευτικό πλάνο που έχει δημιουργήσει ο καθένας. Το ετήσιο καταθετικό επιτόκιο είναι 5%.

Με τη βοήθεια του πιο κάτω πίνακα να υπολογίσετε:

- α) για τον καθένα, το συνολικό ποσό της κατάθεσης και το συνολικό ποσό των τόκων για τα 10 χρόνια.
- β) ποιος από τους δύο θα φύγει για το ταξίδι με τα περισσότερα χρήματα;

Πέτρος		
ΈΤΟΣ	ΚΑΤΑΘΕΣΗ (€)	ΤΟΚΟΣ (€)
1	650	32,5
2	650	66,62
3	550	97,46
4	550	129,83
5	450	158,82
6	450	189,26
7	350	216,23
8	350	244,54
9	250	269,26
10	250	295,23
(α)
Σύνολο (β)	

Παύλος		
ΈΤΟΣ	ΚΑΤΑΘΕΣΗ (€)	ΤΟΚΟΣ
1	250	12,50
2	250	25,63
3	350	44,41
4	350	64,13
5	450	89,83
6	450	116,83
7	550	150,17
8	550	185,17
9	650	226,93
10	650	270,78
(α)
Σύνολο (β)	

Να γράψετε τα συμπεράσματά σας από την πιο πάνω ερώτηση.

Τι σημαίνει η παροιμία «Τον Μάρτη ξύλα φύλασε μεν κάψεις τα παλλούτζια»;

Ενότητα 3

Δανεισμός

Δάνειο

Είδη δανείων

Τόκος

Πιστωτική
κάρτα

Χρηματοοικονομική
ανεξαρτησία

Σε κάποιες περιπτώσεις η αγορά ενός αγαθού απαιτεί ένα χρηματικό ποσό που μπορεί να μην το έχουμε τώρα αλλά θα μπορούμε να το έχουμε στο μέλλον. Για τον σκοπό αυτό δανειζόμαστε χρήματα.

➤ **Δάνειο** είναι μια συμφωνία μεταξύ δανειστή και δανειολήπτη. Ο δανειολήπτης λαμβάνει ένα χρηματικό ποσό από τον δανειστή με την υποχρέωση να του το επιστρέψει μετά από ορισμένο χρονικό διάστημα συνήθως με τόκο.

➤ **Τόκος** είναι η χρηματική επιβάρυνση που επιβάλλει ο δανειστής για την υπηρεσία που προσφέρει στον δανειολήπτη και υπολογίζεται ως ποσοστό (επιτόκιο) στο χρηματικό ποσό του δανείου.

➤ Υπάρχουν διάφορα **είδη δανείων** ανάλογα με τον σκοπό που θα εξυπηρετήσουν, όπως στεγαστικό δάνειο, φοιτητικό δάνειο, προσωπικό, αυτοκινήτου, επιχειρηματικό, κ.λπ.

➤ Οι **πιστωτικές κάρτες** αποτελούν είδος δανείου με συνήθως υψηλό επιτόκιο.

➤ Ο υπερβολικός δανεισμός ενέχει τον κίνδυνο πτώχευσης του ατόμου γι' αυτό και απαιτείται συνετή διαχείριση ώστε το άτομο να είναι **χρηματοοικονομικά ανεξάρτητο**.

ΓΝΩΡΙΖΑΤΕ ΟΤΙ ...

Ο «κανόνας 30/40» μάς προτείνει ενδεικτικά όρια για βιώσιμο δανεισμό. Σύμφωνα με τον κανόνα αυτό, η δόση του στεγαστικού δανείου δεν πρέπει να υπερβαίνει το 30% του μεικτού εισοδήματος. Αν υπάρχει ανάγκη για επιπλέον δάνεια, π.χ. αυτοκινήτου, το σύνολο των δόσεων όλων των δανείων δεν πρέπει να υπερβαίνει το 40% του μεικτού εισοδήματος.

5^η Δραστηριότητα

Είναι σημαντικό εμείς ως καταναλωτές να συγκρίνουμε το κόστος των υπηρεσιών που προσφέρουν οι τράπεζες σε σχέση με προϊόντα δανεισμού. Για παράδειγμα:

1. Το είδος του επιτοκίου (σταθερό ή κυμαινόμενο).
2. Πώς διαμορφώνεται η δόση του δανείου, ειδικά στη περίπτωση κυμαινόμενου επιτοκίου.
3. Τις χρεώσεις που πιθανόν να υπάρχουν για πρόωρη αποπληρωμή του δανείου ή μεταφορά του δανείου σε άλλη τράπεζα.
4. Σε περίπτωση καθυστέρησης πληρωμής της δόσης του δανείου, πιθανά τέλη που χρεώνονται από την τράπεζα.

1

Να αναφέρετε δύο πηγές δανεισμού.

2

Η οικογένεια Αρτεμίου διαθέτει δύο αυτοκίνητα και τώρα σκέφτεται να προχωρήσει στη σύναψη δανείου, αξίας €35.000, με την τράπεζα για την αγορά και τρίτου αυτοκινήτου.
Τα ετήσια καθαρά έσοδα της οικογένειας είναι €32.400 και τα ετήσια έξοδα €30.900.

Να αναφέρετε δύο (2) παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη από την οικογένεια πριν από την αγορά του αυτοκινήτου και τη σύναψη του δανείου.

3

Πότε ένα δάνειο χαρακτηρίζεται ως «κακό»;

Να αντιστοιχήσετε τους πιο κάτω τύπους δανεισμού με τις ανάγκες.

Ανάγκη

1. Η κυρία Ρούλα θέλει να αγοράσει αυτοκίνητο.
2. Ο Κώστας θα αγοράσει διαμέρισμα.
3. Η Ζήνα χρειάζεται δάνειο για το μεταπτυχιακό της.
4. Ο Κυριάκος θέλει να αγοράσει παπούτσια από το διαδίκτυο.

Τύπος δανεισμού

- α. Στεγαστικό
- β. Πιστωτική κάρτα
- γ. Προσωπικό δάνειο
- δ. Φοιτητικό δάνειο

Αντιστοίχιση

1.
2.
3.
4.

4

Να σημειώσετε ✓ δίπλα από τις περιπτώσεις στις οποίες ο δανεισμός θα ήταν σωστή απόφαση.

- Για κάλυψη εξόδων για σπουδές
- Για έξοδα διακοπών
- Για αγορά κονσόλας παιχνιδιών

- Για αγορά αυτοκινήτου
- Για αγορά εξοχικής κατοικίας
- Για αγορά πρώτης κατοικίας

5

Η Άννα είναι φοιτήτρια μουσικής και διπλωματούχος πιανίστρια με αρκετό ελεύθερο χρόνο. Το πιάνο στο οποίο έμαθε να παίζει βρίσκεται στο πατρικό της σπίτι και χρησιμοποιείται από τα αδέρφια της, γι' αυτό θα ήθελε να αγοράσει ένα καινούργιο πιάνο. Η αξία του πιάνου είναι €3.500 και έχει ήδη αποταμιεύσει €500 εξοικονομώντας €100 κάθε μήνα. Το καινούργιο πιάνο θα μπορεί να το χρησιμοποιεί παραδίδοντας μαθήματα πιάνου σε παιδιά στο σπίτι της. Από τα μαθήματα πιάνου θα κερδίζει €320 κάθε μήνα. Για να εξασφαλίσει το ποσό που χρειάζεται για την αγορά του πιάνου η Άννα έχει τις πιο κάτω επιλογές:

- i. Να συνεχίσει να αποταμιεύει.
- ii. Να δανειστεί τα χρήματα από την οικογένειά της.
- iii. Να πάρει δάνειο από την τράπεζα.

Να αναφέρετε τα θετικά και τα αρνητικά κάθε επιλογής.

- i. Να συνεχίσει να αποταμιεύει.

- ii. Να δανειστεί τα χρήματα από την οικογένειά της.

- iii. Να πάρει δάνειο από την τράπεζα.

20 δις ευρώ χρωστούν τα κυπριακά νοικοκυριά! ...ενώ οι επαναδιαπραγματεύσεις δανείων παρουσιάζουν άνοδο το 2023 σχεδόν 245%. Οι επαναδιαπραγματεύσεις δανείων (αφορούν επιμηκύνσεις ή διαφοροποίηση άλλων όρων δανείων) γίνονται σε μια προσπάθεια να αποφευχθεί η πιστωτική επιδείνωση μιας δανειακής διευκόλυνσης και η αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Πηγή: <https://economytoday.sigmalive.com/2/5/2024>

6^η Δραστηριότητα

1

Οικογένεια Παπαπέτρου

Η οικογένεια Παπαπέτρου έχει δύο παιδιά και ζει σε ενοικιαζόμενο διαμέρισμα. Το ένα παιδί είναι 8 χρονών και το άλλο 4 χρονών. Το συνολικό μηνιαίο εισόδημα των δύο γονέων είναι €4.200.

Η οικογένεια σκέφτεται να αγοράσει ένα σπίτι αξίας €350.000 και έχει ήδη αποταμιεύσει για τον σκοπό αυτό €150.000. Το επιτόκιο είναι 6% και η οικογένεια θα ήθελε να εξοφλήσει το δάνειο στα επόμενα 12 χρόνια.

Λίστα μηνιαίων εξόδων

Υπεραγορά €550

Έξοδα αυτοκινήτου €350

Δίδακτρα €230

Ασφάλιστρα €80

Ενοίκιο €650

Σταθερή Αποταμίευση €400

Διάφορα άλλα έξοδα €400

Να υπολογίσετε:

- α) τη μηνιαία δόση για το στεγαστικό δάνειο που θα πρέπει να πληρώνει η οικογένεια.
- β) το σύνολο των τόκων που θα πληρώσει η οικογένεια μέχρι την εξόφληση του δανείου.
- γ) το διαθέσιμο ποσό που θα έχει η οικογένεια μετά την πληρωμή της δόσης του στεγαστικού δανείου και των άλλων εξόδων νοουμένου ότι όταν η οικογένεια αγοράσει το σπίτι δεν θα χρειάζεται να ενοικιάζει το διαμέρισμα.

*Να χρησιμοποιήσετε την ιστοσελίδα <https://www.creditkarma.com/calculators/credit-cards/debt-repayment>

2

Οικογένεια Αποστόλου

Η οικογένεια Αποστόλου έχει ένα παιδί 15 χρονών και η μητέρα με τον πατέρα εργάζονται με μηναίο καθαρό εισόδημα €2.500 και €1.600 αντίστοιχα.

Η οικογένεια ζει σε ενοικιαζόμενο σπίτι και σκέφτεται να αγοράσει διαμέρισμα αξίας €260.000. Έχει ήδη αποταμιεύσει για τον σκοπό αυτό €60.000.

Το επιτόκιο είναι 6% και η οικογένεια θα ήθελε να εξοφλήσει το δάνειο στα επόμενα 25 χρόνια.

Να υπολογίσετε:

- α) τη μηνιαία δόση για το στεγαστικό δάνειο που θα πρέπει να πληρώνει η οικογένεια.
- β) το σύνολο των τόκων που θα πληρώσει η οικογένεια μέχρι την εξόφληση του δανείου.
- γ) το διαθέσιμο ποσό που θα μένει στην οικογένεια μετά την πληρωμή της δόσης του στεγαστικού δανείου και των άλλων εξόδων νοουμένου ότι όταν η οικογένεια αγοράσει το διαμέρισμα δεν θα χρειάζεται να ενοικιάζει σπίτι.
- δ) κατά πόσο ισχύει ο “κανόνας 30/40” για την οικογένεια Αποστόλου, αν τα μεικτά εισοδήματα της οικογένειας είναι €4.800.

Λίστα μηνιαίων εξόδων

Υπεραγορά €430

Έξοδα αυτοκινήτου €400

Δίδακτρα €350

Ασφάλιστρα €70

Ενοίκιο €500

Σταθερή Αποταμίευση €300

Διάφορα άλλα έξοδα €550

*Να χρησιμοποιήσετε την ιστοσελίδα
<https://www.creditkarma.com/calculators/credit-cards/debt-repayment>

5

+ 1

Συμβουλές χρηματοοικονομικής διαχείρισης για κάθε νοικοκυριό!

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ

1

Ο λογαριασμός έκτακτης ανάγκης αποβλέπει στο να καλύψει τα έξοδα διαβίωσης για τουλάχιστον τρεις μήνες, έτσι ώστε σε περίπτωση απώλειας εργασίας, από τη μια να μην μείνουμε εκτεθειμένοι, και από την άλλη να έχουμε χρόνο για να αντιδράσουμε αποτελεσματικά.

Στοχεύει επίσης στο να καλύψει έκτακτα έξοδα όπως απρόοπτα έξοδα υγείας, αυτοκινήτου, απαραίτητων οικιακών συσκευών, για παράδειγμα ψυγείο, κ.λπ. Σίγουρα αυτός ο λογαριασμός δεν πρέπει να καλύπτει διακοπές, αγορά νέου αυτοκινήτου, σπουδές και συνταξιοδότηση.

2

ΜΗΝΙΑΙΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Κάθε ένας από εμάς έχει διάφορα έξοδα κάθε μήνα. Κάποια έξοδα είναι σταθερά και άλλα είναι κυμαινόμενα (μεταβλητά).

Είναι καλό να καταγράφουμε όλα τα μηνιαία μας έξοδα. Αρχικά, ίσως να μας φαίνεται δύσκολο να καταγράψουμε όλα τα έξοδά μας, όμως εάν καταγραφούν μια φορά, τους επόμενους μήνες μπορούμε απλά να παρακολουθούμε και εάν χρειαστεί να ενημερώνουμε τον μηνιαίο προγραμματισμό μας.

Συνήθη μηνιαία έξοδα μπορεί να είναι το ενοίκιο, οι δόσεις δανείων, λογαριασμοί όπως τηλέφωνο και ηλεκτρισμός, τα ψώνια από υπεραγορές, καύσιμα, και σε περίπτωση που έχουμε εξαρτώμενα παιδιά, τυχόν δίδακτρα σχολείου, επιπρόσθετα μαθήματα ή άλλες δραστηριότητες.

ΠΡΩΤΑ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

3

Η αποταμίευση χρειάζεται αυτοπειθαρχία και συστηματικότητα.

Αποταμιεύουμε προτού καταναλώσουμε!

Έστω και μία μικρή αποταμίευση θα έχει σημαντική αξία σε βάθος χρόνου, ενώ παράλληλα, θα μας ωθήσει προς την κουλτούρα αποταμίευσης και θα μας βοηθήσει να πετύχουμε τους οικονομικούς μας στόχους (π.χ. αγορά στέγης).

Για νοικοκυριά που αντιμετωπίζουν μικρότερη χρηματοοικονομική στενότητα, ισχύουν σχεδόν τα ίδια, με μια μικρή ίσως διαφορά. Αφού βάλουμε έστω και λίγα χρήματα στην άκρη και τακτοποιήσουμε τα αναμενόμενα έξοδα του μήνα, θα μπορούμε πιο άνετα να καταναλώσουμε αγαθά που ίσως δεν είναι αναγκαία αλλά τα επιθυμούμε. Για παράδειγμα, πιο εύκολα θα πάμε σε μια συναυλία, ή θα αγοράσουμε ένα καταναλωτικό αγαθό, αν ξέρουμε ότι έχουμε αποταμιεύσει το «φασούλι στο σακούλι μας» και έχουμε διευθετήσει τα μηνιαία μας έξοδα.

Είναι σημαντικό να αποταμιεύουμε τακτικά έστω και ένα μικρό ποσό, διότι με την πάροδο του χρόνου, θα συσσωρευθεί σημαντικό χρηματικό ποσό.

Πρώτα

και μετά

Δύο πολύ χρήσιμες παροιμίες

«Η αρχή είναι το ήμισυ του παντός»

Γι' αυτό η αρχή της προσπάθειάς μας για αποταμίευση πολύ πιθανόν να μας βοηθήσει να πετύχουμε σημαντικούς χρηματοοικονομικούς στόχους.

«Φασούλι – φασούλι γεμίζει το σακούλι»

Είναι σημαντικό να αποταμιεύουμε τακτικά έστω και ένα μικρό ποσό, διότι με την πάροδο του χρόνου, θα συσσωρευθεί σημαντικό χρηματικό ποσό.

ΜΗΝ ΒΑΖΕΤΕ ΟΛΑ ΣΑΣ ΤΑ ΑΥΓΑ ΣΕ ΕΝΑ ΚΑΛΑΘΙ

4

Σοφή παροιμία!

Ο μέσος Κύπριος έχει τα λίγα του αυγά σε ένα καλάθι.

Αυτό το καλάθι ονομάζεται Κύπρος. Η Κύπρος είναι μια μικρή οικονομική γειτονιά της Ευρώπης και της παγκόσμιας οικονομίας. Η Κυπριακή οικονομία δεν επηρεάζει Ευρωπαϊκές οικονομικές εξελίξεις αλλά επηρεάζεται από αυτές.

Τα προηγούμενα χρόνια λόγω έλλειψης εναλλακτικών επενδυτικών επιλογών, ο μέσος Κύπριος είχε τις αποταμιεύσεις του σε τραπεζικές καταθέσεις και ακίνητα εντός Κύπρου. Ως αποτέλεσμα, όταν επήλθε η κρίση το 2013 που επηρέασε σε μεγάλο βαθμό μόνο την Κύπρο, ως Κύπριοι κληθήκαμε να πληρώσουμε το τίμημα της κυπριακής κρίσης, μέσω της μείωσης της αξίας των ακινήτων, μείωσης της αξίας εισοδημάτων που ήταν συνδεδεμένα με ακίνητα αλλά και με το κούρεμα καταθέσεων σε κάποιο βαθμό.

Σήμερα, προσφέρονται υπηρεσίες από πιστοποιημένους επαγγελματίες του χρηματοοικονομικού κλάδου **για καλύτερη κατανομή των αποταμιεύσεων σε περισσότερα από ένα καλάθια.**

ΔΑΝΕΙΣΤΕΙΤΕ ΜΕ ΜΕΤΡΟ

Ο κανόνας «30/40»

Ο δανεισμός χρειάζεται, σε περιπτώσεις όπως την αγορά αυτοκινήτου ή στέγης (προσοχή: όχι πολυτελούς αυτοκινήτου ή αρχοντικού). Ο κανόνας «30/40» μάς προτείνει κάποια ενδεικτικά όρια για βιώσιμο δανεισμό. Ο κανόνας εξηγεί ότι, η δόση του δανεισμού για στεγαστικό δάνειο δεν πρέπει να υπερβαίνει το 30% του μεικτού μας εισοδήματος.

Αν υπάρχει ανάγκη για επιπλέον δάνεια, όπως για παράδειγμα για αγορά αυτοκινήτου, σπουδές, πιστωτικές κάρτες, λογαριασμούς με όριο ή οποιοδήποτε άλλο δάνειο, δεσμεύει μέρος του μηνιαίου εισοδήματός μας σε αποπληρωμή δόσεων. Ως αποτέλεσμα το σύνολο των δόσεων μας (συμπεριλαμβανομένης και της δόσης του στεγαστικού δανείου) δεν πρέπει να υπερβαίνει το 40% του μεικτού μας εισοδήματος. **Σημειώστε!** Τα πιο ακριβά δάνεια που έχουμε ως καταναλωτές είναι συνήθως οι **πιστωτικές κάρτες** και οι λογαριασμοί με όριο.

5

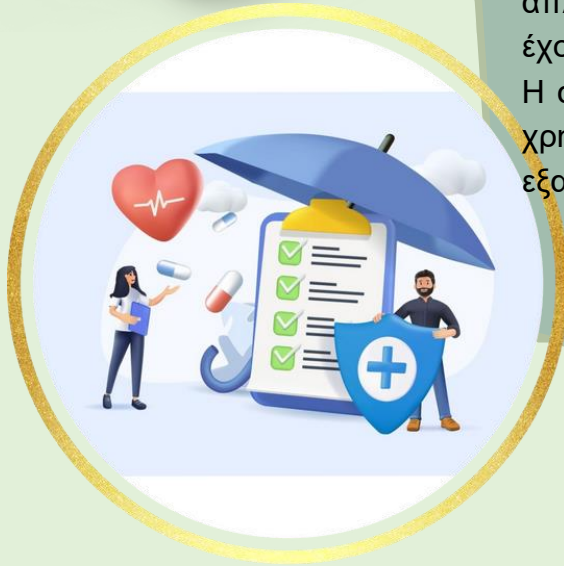
6

ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Απρόβλεπτα γεγονότα!

Επειδή δεν είναι όλα προβλέψιμα στον κύκλο της ζωής μας και δεν μπορούμε να ελέγξουμε τα πάντα (π.χ. ατυχήματα ή θάνατοι) είναι απαραίτητο να αγοράσουμε τουλάχιστον μια απλή ασφάλεια ζωής («term life»), ιδιαίτερα αν έχουμε εξαρτώμενους.

Η ασφάλεια ζωής, ενισχύει τόσο τη δική μας χρηματοοικονομική ευημερία όσο και των εξαρτώμενών μας.

Βιβλιογραφία

<https://economytoday.sigmalive.com/2/5/2024>

<https://value-invest.gr/o-orismos-toy-ploytoy-pote-einai-pragm/>

<https://www.stockwatch.com.cy/el/article/oikonomia/nokokyria-mikro-pososto-apotameiysis-stin-kypro/>

<https://www.stockwatch.com.cy/el/blog/8449985-51-apses-symvoyles-gia-kalytero-elegho-ton-hrimatooikonomikon-sas>

Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας Κύπρου (2022),
Οικονομικά Β΄ Λυκείου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Λευκωσία